Oikeusministeriö NEUVOSTORAPORTTI OM2021-00375

ESI Aittoniemi Eeva(OM) 29.12.2021
JULKINEN

Asia
Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 9.-10.12.2021; oikeusasiat

Kokous
Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 09.12.2021 - 10.12.2021

PJ antoi edistymiskertomuksen rajat ylittävää pääsyä sähköiseen todistusaineistoon koskevan e-evidence-asetusehdotuksen neuvotteluista. Eräät jäsenvaltiot valittelivat trilogineuvottelujen hidasta etenemistä ja EP:n joustamattomuutta. Ranskan tavoitteena on neuvottelujen vieminen loppuun pj-kautensa aikana.

Neuvosto sai pj:ltä ja KOM:lta tilannekatsauksen EU:n ja Euroopan neuvoston välisistä neuvotteluista EU:n liittymiseksi Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Neuvottelukierros EU:n ja Euroopan neuvoston sopimuspuolten välillä on parhaillaan käynnissä Strasbourgissa. EU:n sisäisiä sääntöjä koskeva työ jatkuu neuvoston työryhmissä. Tuleva pj-maa FR ja KOM jatkavat työtä.

Neuvosto kävi näkemystenvaihdon covid-19-pandemian aikaisista opeista oikeusalalla. Keskustelussa korostui tarve varmistaa, että terveyskriisiin vastaamiseksi tehdyt kiireelliset toimenpiteet kunnioittavat perusoikeuksia. Lisäksi keskustelussa todettiin pandemian vauhdittaneen digitalisaatiokehitystä tuomioistuimissa ja korostettiin toimintakykyisten tuomioistuinten merkitystä oikeussuojan saatavuuden ja oikeusvaltioperiaatteen turvaamisessa.

Komissio ja pääsyyttäjä antoivat tilannekatsauksen Euroopan syyttäjänviraston EPPOn toiminnasta. Komissio otti puheenvuorossaan esiin muun muassa unionipetosdirektiivin täytäntöönpanoon liittyvät rikkomusmenettelyt, puuttuvat nimitykset ja kansainvälisen yhteistyön. Pääsyyttäjä mainitsi muun muassa EPPOn ja OLAFin välisen yhteistyön sekä jatkokeskustelut jäsenvaltioiden kanssa käytännön toiminnassa havaituista puutteista.

Tuleva puheenjohtajamaa Ranska esitteli pj-kautensa prioriteetit oikeusalalla. Tärkeimpänä prioriteettina on vihan ja kaikkien syrjinnän muotojen vastainen työ, jonka puitteissa edistetään aloitetta EU-rikoslistan laajentamiseksi viharikoksiin ja vihapuheeseen sekä alkuvuodesta annettavaa säädösehdotusta naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumiseksi sekä neuvotellaan antisemitismistrategiaa koskevat päätelmät. Digitalisaatiopaketin osalta Ranska pyrkii edistämään erityisesti terrorismirikosten tietojenvaihtoa koskevaa asetusehdotusta.

Ranska aikoo pitää oikeusministerit mukana oikeusvaltioperiaatetta koskevissa keskusteluissa. Helmikuun alussa Lillessä järjestettävän epävirallisen ministerikokouksen aiheita ovat verkkoviha, lapsikaappaukset ja vanhemmuuden tunnustaminen.

Muissa asioissa ministerit ottivat tiedoksi katsaukset oikeusalan digitalisaatiota koskevista lainsäädäntöehdotuksista, muista vireillä olevista lainsäädäntöehdotuksista ja tulevista säädösehdotuksista, Länsi-Balkania koskevasta OSA-ministerikokouksesta, EU:n ja USA:n välisestä OSA-ministerikokouksesta sekä perusoikeuskirjaa koskevasta seurantaraportista. Lounaalla keskusteltiin vihapuheen ja viharikosten vastaisista toimista.

PERJANTAI 10. JOULUKUUTA 2021 (klo 10)

OIKEUSASIAT

Kokouksen avaus

PJ (Slovenian OMI Marjan Dikaučič) totesi tyytyväisyytensä siitä, että neuvosto oli hyväksynyt EU:n liittymisen ulkomaisten tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa koskevaan yleissopimukseen eli Haagin konferenssin tuomioyleissopimukseen. Toivoi, että EU:n liittyminen rohkaisee muita valtioita liittymään ja ratifioimaan yleissopimuksen. Korosti sopimuksen tärkeyttä todeten, että yleissopimus takaa kansalaisille ja investoiville yrityksille paremman pääsyn oikeussuojakeinoihin ja lisää oikeusvarmuutta. Samalla on noudatettava unionin periaatteita.

KOM (oikeusasioiden komissaari Didier Reynders) onnitteli pj-maata onnistuneista neuvotteluista ja toivotti tervetulleeksi hyväksynnän.

Lainsäädäntöasiat

12. Asetusehdotus sähköistä todistusaineistoa rikosasioissa koskevista eurooppalaisesta esittämismääräyksestä ja säilyttämismääräyksestä
Edistymisselvitys; 14212/21

PJ nosti edistymisraportista esiin muutamia huomioita. Neuvottelut EP:n kanssa ovat olleet vaikeat. EP puolustaa omaa kantaansa eivätkä kannat kohtaa. Tärkein kysymys koskee täytäntöönpanovaltion roolia ja tästä syystä pj on esittänyt kompromissia notifikaatiomekanismista. Kyse on siitä, tulisiko täytäntöönpanovaltiolla olla mahdollisuus määräysten arviointiin ja kuinka kattavasti. Toivoo, että tuleva pj-maa Ranska pystyy jatkamaan neuvotteluja hyvässä hengessä. Toistaiseksi läpimurtoa ei ole näköpiirissä, vaikka PJ on tehnyt kaikkensa neuvoston tuella ja oli pystytty määrittämään yhdenmukaista kantaa neuvostolle.

KOM kiitti puheenjohtajaa asian ottamisesta agendalle. Hanke on erittäin tärkeä myös käytännön toimijoille. Sähköinen todistusaineisto on yhä tärkeämpää ja neuvottelut on saatava päätökseen. Ne ovat olleet aika vaikeat, mutta erot ovat kapenemassa. Oli yhteisymmärrys siitä, että notifikaatiomekanismi liittyisi liikenne- ja sisältötietoon, vaikka asuinpaikkakriteerin soveltumisesta liikennetietoon ei päästy sovintoon. Oli tehty merkittäviä myönnytyksiä ja myös EP:n olisi näytettävä

joustavuutta. Kunhan notifikaatiosta päästään sopimukseen, on edistytty paljon, vaikka muitakin asioita on tietysti vielä auki. Kiitti pj-maata; nyt olisi tulevan pj-maan tehtävä ottaa johto ja yrittää löytää yhteisymmärrys. Toivottavasti tämä löytyy FR:n pj-kauden aikana.

Kuusi jäsenvaltiota käytti asiasta puheenvuoron, ml. tuleva PJ-maa Ranska, joka totesi tilannekatsauksen osoittavan, että yhteisymmärrys on löydettävissä. Pyrkii löytämään kompromissin ottaen huomioon kaikkien sidosryhmien ja tahojen huolet. Luetteli neljä syytä sille, miksi ehdotus tulisi hyväksyä nopeasti: sähköinen todistusaineisto muodostaa merkittävän osuuden kaikesta aineistosta, sähköinen aineisto on objektiivista, käytännön toimijat pitävät ehdotettua menettelyä tärkeänä, ja lisäksi se on tärkeä tuomioistuimille, joille todistelu esitetään. Totesi, että sisäisten neuvottelujen edistyminen on tärkeää myös kansainvälisten neuvottelujen kannalta. Ehdotuksesta on neuvoteltu jo monen vuoden ajan, mutta silti muilla aloilla ehdotusten kanssa on edetty nopeammin. Tulee omistautumaan näiden neuvottelujen päättämiselle ja sille, että instrumentti saadaan hyväksyttyä pj-kauden aikana.

13. Muut asiat

a) Ajankohtaiset lainsäädäntöehdotukset
Puheenjohtajamaan tiedotusasia; 14619/21

PJ kertoi, että marraskuussa oli saavutettu yhteisymmärrys EP:n kanssa ehdotuksista koskien yhteisiä tutkintaryhmiä koskevan puitepäätöksen ja eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiviin yhdenmukaistamiseksi tietosuojasäännösten kanssa. Oikeusalan digitalisaatioon liittyvien ehdotusten kokonaisuuteen kuuluu e-CODEX-asetusehdotus, jolla siirretään e-CODEX-järjestelmän hallinnointi eu-LISA-virastolle, jolle taataan riittävät resurssit. Keskustelut EP:n kanssa ovat sujuneet rakentavasti. Viimeinen trilogikokous oli ollut vain kaksi päivää sitten ja asiassa oli saavutettu hyviä ratkaisuja. Yhteisymmärrys on tarkoitus tuoda pysyvien edustajien komitean kokouksen hyväksyttäväksi ensi viikolla. Toivoo, että delegaatiot voivat tukea saavutettua kompromissia. Saatavien siirtoja koskevan asetusehdotuksen osalta oli järjestetty ensimmäinen trilogikokous kaksi viikkoa sitten. Toivotti tulevalle PJ-maalle onnea neuvotteluihin.

KOM kiitteli e-CODEX-asetusehdotuksen etenemistä ja onnitteli pj-maata. Oli saavutetun yhteisymmärryksen jälkeen jo keskustellut eu-LISA-viraston kanssa seuraavista askelista, jotta siirto tapahtuisi suunnitellussa aikataulussa vuonna 2023. Saatavien siirtoa koskevan asetusehdotuksen osalta rohkaisi tulevaa pj-maata päättämään neuvottelut tästä teknisestä ehdotuksesta, joka kuitenkin edellyttää poliittisia ratkaisuja EP:n kanssa tietyistä kysymyksistä. Halusi kolmanneksi muistuttaa ikään kuin seuranta siitä, että ilmoittajien suojelua koskevan direktiivin implementointiaika on päättymässä viikon kuluttua. Direktiivin tavoitteena on vahvistaa unionin lainsäädäntöä tältä osin ja suojata perusoikeuksia. Piti tärkeänä implementointiprosessien päättämistä pikimmiten ja tekee kaikkensa varmistaakseen, että direktiivi pannaan täytäntöön.

b) Uudet lainsäädäntöehdotukset liittyen oikeusalan digitalisaatioon
Komission tiedotusasia

PJ totesi, että heinäkuussa järjestetyssä epävirallisessa ministerikokouksessa oli keskusteltu tekoälystä. Lisäksi tarvitaan kuitenkin lyhyen tähtäimen tavoitteita, joilla pohjustetaan tietä digitalisaatiolle. Covid-pandemian aikana on tullut selväksi, että digitalisaatio on tärkeää paitsi jäsenvaltioissa kansallisesti myös rajat ylittävissä tilanteissa. Oli kuultu jo raportti e-CODEX-järjestelmän siirtämisestä eu_LISA-viraston hallintaan, mutta lisätoimia tarvitaan. Mainitsi erityisesti rikosalan tarpeet ja Eurojust-yhteistyön. Digitalisaatiopaketti käsittää horisontaaliset ehdotukset

oikeusalana digitalisaatiosta, ehdotuksen terrorismirikoksia koskevasta tietojenvaihdosta sekä yhteisten tutkintaryhmien yhteistyöalustaa koskevan ehdotuksen. Ehdotukset yhdessä kattavat laajan alan.

KOM painotti, että digitaaliset kanavat on saatava käyttöön. Erityisen tärkeää tämä on liittyen terrorismirikoksiin, joissa on pystyttävä vaihtamaan tietoa ja pitämään yhteyttä nopeasti. Piti tärkeänä, että on yhteisiä välineitä ja sääntelyä muun muassa videokuulemisesta, prosessistandardeista ja e-CODEXista. Eurojustin mandaatti kattaa terrorismin vastaisen työn ja oli tärkeää integroida terrorisimirekisteri Eurojustin tekniseen ja oikeudelliseen viitekehykseen. Ehdotuksen hyväksymisen myötä Eurojust tulisi saamaan tietoa ja voisi toimia proaktiivisemmin jäsenvaltioiden viranomaisten tukemiseksi. Tietojenvaihto tulisi olemaan tehokkaampaa. Rikollisuus ei pysähdy rajoille, joten yhteistyö on tärkeää. Yhteiset tutkintaryhmät puolestaan ovat yksi onnistuneimmista välineistä tällä alalla. Käytännössä ryhmiin osallistuvilla on ollut haasteita vaihtaa tietoja ja todistusaineistoa turvallisesti ja nopeasti. Nyt ehdotetaan yhteistyöalustaa, joka myös olisi eu-LISA-viraston hallinnassa. Komission ehdotukset ovat tarpeellisia ja pragmaattisia. Kehotti jäsenvaltioita hyväksymään ne nopeasti. Tiesi, että kansallisesti näihin hankkeisiin investoidaan varoja ja tehdään toimia, mutta tämä olisi tarpeen myös unionin tasolla.

FR kiitti komissiota aloitteesta, jota piti tärkeänä. Toivoi onnistumista, koska se johtaisi oikeudellisen rajat ylittävän yhteistyön parantamiseen. Terrorismirikosten tietojenvaihtoa ja yhteistyöalustaa koskevien ehdotusten käsittely oli jo aloitettu. Tulee edistämään ehdotusten neuvotteluja pj-kautensa aikana.

PJ totesi, että neuvosto oli ottanut komission esittelyt tiedoksi.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

14. EU:n liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen
Tilannekatsaus

Neuvosto sai puheenjohtajalta ja komissiolta tilannekatsauksen EU:n ja Euroopan neuvoston välisistä neuvotteluista EU:n liittymiseksi Euroopan ihmisoikeussopimukseen (EIS). Neuvotteluja käydään parhaillaan Strasbourgissa 47+1 kokoonpanossa. Neuvoteltavana ovat mm. kysymykset erityisestä menettelystä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa sekä jäsenvaltioiden keskinäisen luottamuksen periaatetta koskevat kysymykset. Tavoitteena on EU:n liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen siten, että samalla turvataan EU-säännöstö ja EU:n erityispiirteet. Neuvoston FREMP-työryhmä valmistelee Strasbourgissa käytäviä neuvottelukierroksia. Samanaikaisesti neuvottelujen kanssa työryhmä työstää EU:n liittymistä koskevia sisäisiä sääntöjä. RELEX-työryhmä valmistelee sääntöjä, jotka koskevat YUTP-ulottuvuutta.

Euroopan neuvoston ministerikomitean puheenjohtajamaana aloittanut Italia käytti puheenvuoron neuvottelujen jatkamisen tärkeydestä.

15. Covid 19-pandemia – opit tuomioistuinten toimintaan ja kiiremenettelyiden oikeudelliseen tarkasteluun ja valvontaan
Keskustelu; 14266/21

Ministerit kävivät näkemystenvaihdon pandemia-aikana saaduista opeista oikeusalalla.

PJ totesi aluksi keskustelun olevan osa oikeusvaltioperiaatteesta käytävää keskustelua. Vuonna 2019 yleisten asioiden neuvostossa katsottiin, että oikeusvaltiosta käytävää dialogia voitaisiin parantaa ja syventää keskusteluilla muissa neuvostoissa. Tämän vuoden oikeusvaltiokertomusta koskeva horisontaalinen keskustelu käytiin yleisten asioiden neuvostossa 19.10. ja tuolloin sivuttiin myös pandemian vaikutuksia oikeusjärjestelmiin. Tästä on tarkoitus keskustella syvällisemmin tänään, sillä oikeusministerit ovat etulinjassa näissä kysymyksissä. PJ oli kutsunut paikalle myös perusoikeusviraston johtajan Michael O'Flahertyn.

PJ totesi valmistelleensa keskustelua varten asiakirjan, jonka lopussa esitetään oikeusministereiden keskusteluun kaksi kysymystä liittyen covid-19-pandemian aikaisiin oppeihin: 1) Mitä oppeja on saatu kansallisten tuomioistuinten oikeudellisesta valvonnasta koskien kiireellisesti hyväksyttyjä toimenpiteitä? 2) Mitä rakenteellisia järjestelyjä tai toimenpiteitä on hyväksytty, jotta varmistetaan jatkuva ja tehokas oikeussuojan saatavuus pandemian aikana ja joita voitaisiin edistää parhaina käytänteinä kansallisten oikeusjärjestelmien kestävyyden varmistamiseksi?

Tuomioistuinten oikeudellisesta valvonnasta PJ totesi, että kansallisilla tuomioistuimilla on kertomuksen mukaan iso rooli terveyskriisiin vastaamisessa ja niiden resilienssiä tulisi parantaa. Toinen kysymys koskee oikeussuojan saatavuutta ja oikeuslaitoksen digitalisaatiota tilanteessa, jossa pandemia on rajoittanut fyysistä oikeussuojan saatavuutta. Ministereiltä kysytään saaduista opeista ja millaisia hyväksi havaittuja malleja on omaksuttu pandemian aikana.

Komissio toi esiin komission halun tukea jäsenvaltioita niiden taistelussa pandemiaa vastaan. Samalla se huomautti, että perusoikeuksien vastaisia toimia ei voida panna täytäntöön, ja että poikkeusoloja koskevien toimien tulee olla oikeasuhtaisia, ajallisesti rajattuja ja välttämättömiä. KOM viittasi sekä oikeusvaltiokertomukseen että oikeusalan tulostauluun, joiden mukaan pandemialla on ollut vaikutusta tuomioistuinten toimintaan esimerkiksi käsittelyjen keskeytysten tai tuomioistuinten lakkauttamisten muodossa. Jäsenvaltioiden digitalisaatioaste vaikuttaa myös siihen, miten tehokkaasti järjestelmät ovat toimineet pandemia-aikana – vahvasti digitalisoituneet jäsenvaltiot ovat pärjänneet paremmin. Tarvitaan myös digitalisaation mahdollistavia prosessisääntöjä. Myös elpymisvälinettä tulisi käyttää digitalisaation edistämisessä.

Ensimmäisen kysymyksen osalta ministerit pitivät tärkeänä sitä, että myös kriisiaikoina taataan se, että hätätoimenpiteet kunnioittavat perusoikeuksia. On löydettävä tasapaino perusoikeuksien ja –vapauksien suojelun ja demokraattisen päätöksenteon ja toisaalta tehokkaan kriisiin vastaamisen välillä. Lisäksi ministerit korostivat sitä, että poikkeusoloja koskevat toimet ovat oikeasuhtaisia, ajallisesti rajattuja ja ulottuvat vain niin laajalle kuin on välttämätöntä. Monet ministerit kertoivat perustuslaki- ja muissa tuomioistuimissa hätätoimenpiteiden johdosta käsiteltävistä valituksista, joita joissakin jäsenvaltioissa runsaasti käsiteltävänä. Tämä osoittaa oikeudellisen valvonnan toimivan. Myös mm. kysymystä videoneuvottelujen käytöstä on arvioitu perustuslakikysymyksenä. Esiin nousivat myös mm. kysymys pakollisista rokotuksista ja koronapasseista rokotustenvastaiset salaliittoteoriat ja kysymys rokottamattomien mahdollisesta syrjinnästä. Suomen tavoin muutamat muutkin maat toivat esiin, että hätätoimenpiteet on pääosin hyväksytty normaalissa lainsäädäntömenettelyssä. Suomi myös kiitti tämän tärkeän aiheen ottamista agendalle - on tärkeää keskustella oikeusvaltioperiaatteen toteutumisesta myös oikeusministereiden kesken.

Vastatessaan toiseen puheenjohtajavaltion valmistelemaan toiseen kysymykseen ministerit totesivat digitalisaation vauhdittuneen ja sen merkityksen kasvaneen pandemian seurauksena (mm. sähköiset asiakirjat, videoneuvottelut, etätyöt). Ministerit katsoivat, että oikeussuojan saatavuuden ja oikeusvaltioperiaatteen kannalta on keskeistä pitää tuomioistuimet toimintakykyisinä ja resilientteinä. Resilienssin vahvistamiseksi digitalisaatiokehitystä on vietävä eteenpäin. Puheenvuoroissa tuotiin esiin mm. komission uuden oikeusalan digitalisaatiopaketin merkitys oikeudellisen yhteistyön kannalta. Esiin nousi myös koulutuksen ja ajattelutapojen muutoksen tarvetta sekä elpymisvälineen

täysimittaista hyödyntämistä. Tuomioistuimet ovat pysyneet auki myös pandemian ajan, mutta useimmissa maissa jutturuuhkia on syntynyt, ja jäsenvaltiot pyrkivät eri tavoin purkamaan ruuhkia. Toisaalta joissakin maissa on pandemia-aikana annettu jopa enemmän tuomioistuinpäätöksiä kuin edeltävänä aikana. Tuotiin myös esiin, että vaikka digitaalisten työkalujen käyttö on lisääntynyt, on kuitenkin jatkossakin taattava myös fyysinen pääsy tuomioistuimeen. Esiin nousi haasteena myös valeuutiset ja salaliittoteoriat.

Suomi toi puheenvuorossaan esiin riippumattoman tuomioistuinviraston, joka aloitti toimintansa juuri ennen pandemian alkamista. Tuomioistuinvirasto on tukenut tuomioistuimia käytännön asioissa kuten etäyhteyksien käyttöönotossa ja kriisiviestinnässä. Digitaalisia työkaluja on otettu yhä enemmän käyttöön. Silti juttuja on päässyt ruuhkautumaan ja rahoitusta on myönnetty juttusuman purkamiseksi.

EU:n perusoikeusvirasto (**FRA)** kertoi seuranneensa jäsenvaltioiden tilannetta ja raportoinut siitä aktiivisesti pandemian aikana. Viraston puheenvuorossa tuotiin esiin, että tähän mennessä pandemia on asettanut haasteita monille perusoikeuksille kuten liikkumisvapaudelle, yksityisyydensuojalle ja kokoontumisvapaudelle. Lisäksi myöhemmin tultaneen käsittelemään perusoikeuksista mm. fyysisen koskemattomuuden suojaa. Keskeisessä roolissa on myös laillisuusperiaate, säännönmukaiset arvioinnit ja raukeamislausekkeet. Lisäksi kansalliset ihmisoikeusinstituutiot ovat olleet aktiivisia ja entistäkin tärkeämmässä roolissa pandemian aikana. Pandemia on myös vauhdittanut digitaalisatiota. Viraston puheenvuorossa muistutettiin kuitenkin, että kaikissa tilanteissa digitaalisuuden ei pitäisi olla automaattinen lähtökohta, sillä se voi myös vaarantaa perusoikeuksien toteutumisen. Tästä esimerkkinä mainittiin oikeus julkiseen oikeudenkäyntiin ja prosessuaaliseen yhdenvertaisuuteen. FRA:n mukaan löytyykin esimerkki siitä, miten toimittajat voivat seurata oikeudenkäyntejä etäyhteydellä. Myös esimerkiksi todisteiden vastaanottaminen virtuaalisesti on parantunut. Asianajajat ja tuomarit tarvitsevat kuitenkin koulutusta digitaalisten välineiden käytön helpottamiseksi.

17. EPPO – Euroopan syyttäjänvirasto

Tilannekatsaus; 14220/21

PJ ja **KOM** kiittivät EPPOa viraston toiminnan ensimmäisen puolen vuoden aikana tehdystä työstä. Avattuja tutkintoja koskeva vahinko on useita miljardeja euroja. Tutkintatoimia on tehty ja epäiltyjä pidätetty. Yhteistyö kansallisten viranomaisten kanssa on hyvin tärkeää ja keskustelut yhteistyöstä kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa ovat käynnissä. On varmistettava, että EPPO on toimivaltainen suhteessa keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevaan vuoden 1959 EN yleissopimukseen. Kannustivat kaikkia huolehtimaan EPPOn notifioimisesta toimivaltaiseksi viranomaiseksi, ja toivat esiin tyytyväisyytensä siitä, että kaikissa osallistuvissa jäsenvaltioissa on nyt nimitetty valtuutettu syyttäjä. KOM viittasi myös laadittuun tilannekatsausasiakirjaan, jossa annetaan yksityiskohtaisia tilannetietoja ja myös kerrotaan siitä, millä tavoin komission on tukenut toimintaa. KOM toi myös esiin, että se oli ehdottanut EPPOlle korotettua budjettia ja oli tyytyväinen, että neuvosto ja parlamentti olivat korotuksen hyväksyneet. Tämä varmistaa, että EPPOlla on käytössään riittävät henkilöstöresurssit. Myös unionipetosdirektiivin täytäntöönpano on tärkeää ja komissio onkin lähettänyt kahdeksalle jäsenvaltioille muodolliset kirjeen täytäntöönpanon puutteista.

EPPO (pääsyyttäjä Laura Kövesi) kertoi, että kuudessa kuukaudessa EPPO oli vastaanottanut noin 2 500 rikosilmoitusta, avattuja tutkintoja oli yli 500 ja niihin liittyvän vahingon määrä yli viisi miljardia euroa. Ensimmäinen tuomiokin oli jo saatu ja siihen liittyen saatu varoja haltuun 61 miljoonaa euroa. Kansallisilta viranomaisilta siirrettyjä tapauksia on 1 200. Lisäksi 200 ilmoitusta oli saatu muilta virastoilta, näistä suurin osa petostentorjuntavirasto OLAFilta. On tarkastelemassa uudenlaista prosessia OLAFin kanssa tehtävälle yhteistyölle. Toi esiin, että on raportoinut komissiolle

ensimmäisistä havainnoista yhteistyöhön ja käytännön toimiin liittyen; näistä tärkeää keskustella myös jäsenvaltioiden kanssa.

Asiakohdassa käytettiin joitakin hajanaisia puheenvuoroja, joissa kysyttiin tarkennuksia lehtitietoihin, ja yhteistyöstä kolmansien maiden kanssa.

Tilannekatsaus otettiin tiedoksi.

18. Muut asiat

a) EU – Länsi-Balkan oikeus- ja sisäasioiden ministerikokous (Brdo, 2.-3. joulukuuta 2021)
Puheenjohtajamaan selvitys; 14718/21

PJ oli isännöinyt Länsi-Balkaniin liittyvää OSA-ministerikokousta Sloveniassa 2.–3.12. Oikeusasioiden päivänä oli keskusteltu oikeusvaltioperiaatteesta ja oikeuslaitokseen liittyvistä uudistuksista, oikeusalan koulutuksesta ja digitalisaatiosta. Sisäasioiden päivänä asialistalla oli ollut muun muassa maahanmuutto.

b) EU – US oikeus- ja sisäasioiden ministerikokous (Washington, 16. joulukuuta)
Tietoa puheenjohtajamaalta

PJ kertoi OSA-sektorin aiheista järjestettävästä EU:n ja USA:n välisestä ministerikokouksesta Washingtonissa 16.12. Asialistalla ovat muun muassa kyberrikollisuus, digitaalisaatio, yhteistyön lisääminen oikeusalalla ja terrorismin vastainen työ. Lisäksi mainitsi aiheista kiristyshaittaohjelmat, tekoäly ja lasten seksuaalinen hyväksikäyttö.

c) Tulevat lainsäädäntöehdotukset oikeusalalla
Komission tiedotusasia

Komissio antoi tilannekatsauksen vuoteen 2022 siviilioikeuden, rikosoikeuden, perusoikeuksien ja RoL-keskustelun kontekstissa. KOM toi esiin, että se on antamassa ehdotuksen vanhemmuuden tunnustamisesta sekä ehdotuksen toimittajien suojaamiseksi häirintätarkoituksissa tehdyiltä kanteilta. Lisäksi on ehdottamassa toimia maksukyvyttömyyssääntelyjen lähentämiseksi. Lisäksi ympäristön suojelun edistämiseksi annetaan seuraavalla viikolla ympäristörikoksia koskeva lainsäädäntöehdotus. Vuonna 2022 on odotettavissa ehdotus yhteiseksi viitekehykseksi koskemaan menettelyjen siirtoa rajat ylittävän rikollisuuden torjumiseksi. Uhristrategian linjausten mukaisesti on käynnissä työ uhridirektiivin arvioimiseksi ja tarvittaessa säädösehdotus annetaan vuoden 2022 aikana. Lisäksi jatketaan työtä unionin arvojen ja perusoikeuksien suojaamiseksi. Heinäkuussa annetaan uusi painos oikeusvaltioraportista.

d) Vuoden 2021 raportti EU:n perusoikeuskirjan soveltamisesta: perusoikeuksien suojeleminen digiaikakaudella
Komission tiedotusasia; 14592/21

KOM kertoi juuri julkaistusta raportista, jonka teemana on perusoikeudet digiaikana mukaan lukien verkkosisällön moderointi, tekoäly, digitaalinen jaottelu, alustatyöntekijät ja valvonta. Huolten lisäksi digitalisaatioon liittyy myös hyötyjä. Komissio kertoi myös juuri käynnistetystä viestintäkampanjasta tietoisuuden lisäämiseksi perusoikeuskirjan kattamista oikeuksista. Kampanjan tunnus on #RightHereRightNow. Lisäksi käynnissä on CERV-rahoitusohjelmahaku myös perusoikeuskirjan käyttöä ja tietoisuutta edistäviin toimiin.

e) Tulevan puheenjohtajamaan työohjelman esittely
Ranskan esitys

FR (OMI Éric Dupond-Moretti) kiitti Sloveniaa pj-kaudella tehdystä työstä, ja kertoi Ranskan EUPJ-kauden agendasta. Käsittelyyn nousevat

- vihan vastainen ja kaikkien syrjinnän muotojen vastainen työ. Kiitti komissiota EU-rikoslistan laajentamista koskevasta aloitteesta. Tulee korostamaan myös toimia rasismia, muukalaisvihaa ja antisemitismiä vastaan. Komissio on lokakuussa antanut antisemitismistrategian, joka on tärkeä väline. Tarkoitus on neuvostossa hyväksyä strategiaan liittyvät päätelmät, joilla vahvistetaan antisemitismin vastaista taistelua. Lisäksi komissio on ehdottamassa sääntelyä naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumiseksi. Strasbourgissa järjestetään 27.1. vihan ja kaikkien syrjinnän muotojen vastaisia toimia koskeva seminaari.

-E-evidence-asetusehdotusta koskevien neuvottelujen pohjana on Slovenian tekemä työ. Lisäksi olisi pyrittävä täysimittaisesti hyödyntämään digitalisaation tarjoamat mahdollisuudet. Komission digitalisaatioehdotukset ovat hyvä pohja tälle työlle ja myös digitalisaatio on yksi prioriteeteista. Jatkaa ehdotusten neuvotteluja teknisellä tasolla. Erityisesti edetään terrorismirikosten tietojenvaihtoa koskevan ehdotuksen osalta, mutta edistää myös muita ehdotuksia.

- ympäristön suojelu ja tähän liittyen on tyytyväinen siitä, että komissiolta on tulossa ehdotus vuoden 2008 ympäristörikosdirektiivin päivittämiseksi.

-oikeusvaltioperiaate oli ollut aamun keskustelun ytimessä. Asia on yleisten asioiden neuvoston puolella, mutta pitää tärkeänä, että myös oikeusministerit pidetään mukana ja siksi aikoo järjestää keskustelun myös oikeusministereiden kesken. Lisäksi isännöi Pariisissa 21.2. oikeusvaltioaiheista tilaisuutta, johon on kutsuttu jäsenvaltioista ylimmät oikeusasteet ja EUT.

-Epävirallinen OSA-ministerikokous järjestetään Lillessä ja siellä aiheina ovat verkkoviha, lapsikaappaukset, sekä vanhemmuuden tunnustaminen. Lisäksi on useita muita tapahtumia.

16. Vihapuheen ja viharikosten vastaiset toimet
Keskustelu; 14334/21

PJ totesi ministerikokouksen päättävän lounaan aiheen koskevan vihapuhetta ja viharikoksia sekä rikosten ilmoittamisen ja uhrien suojelun parantamista.

Suomen edustajat
Pysyvä edustaja Markku Keinänen sekä OM/EUE-virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
Asiakohdittain

Liitteet

Viite

Asiasanat	oikeus- ja sisäasiat
Hoitaa	**OM, SM, UM**

Tiedoksi EUE, LVM, STM, TEM, TULLI, VM, VNK